

4

ภาษากับการแสดงความคิด

ผศ. ดร. ชนศ เวศร์ธาดา

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

ภาษากับการแสดงความคิด

- การแสดงเหตุผล
- การอนุมาน
- การแสดงทรรศนะ
- การโต้แย้ง
- การโน้มน้าวใจ

การแสดงเหตุผล

1. ข้อใดเป็นภาษาแสดงเหตุผล
2. ข้อความต่อไปนี้ มีโครงสร้างแสดงเหตุผลอย่างไร
3. ข้อใดมีความสมเหตุสมผล

ให้เติม

เพราะฉะนั้น..... ดังนั้นจึง.....

เข้าไปในข้อความที่อ่าน

ข้อความที่เป็น เหตุ = ข้อสนับสนุน

ข้อความที่เป็น ผล = ข้อสรุป

รายการที่ 4 ภาษากับการแสดงความคิด

(1) พายุใหญ่ที่พัดกระหน่ำนานาวาชีวิตครอบครัวคุณนั้นหนักหน่วง คุณควรถือประสบการณ์ครั้งนี้เป็นบทเรียนอันยิ่งใหญ่ / (2) หากคุณเป็นคนเดินเรือคุณจะต้องรู้ว่าพายุนั้นมีอยู่คู่ทะเลเสมอ / (3) คุณจะหวังว่าชีวิตของคุณจะโชคดี ไม่ต้องเผชิญพายุนั้นไม่ได้ / (4) ธรรมชาติอันยิ่งใหญ่ให้บทเรียนที่มนุษย์สามารถเรียนรู้ได้ตลอดไป

1. ข้อความตอนใดมีการใช้เหตุผล

1. ตอนที่ 1	2. ตอนที่ 2
3. ตอนที่ 3	4. ตอนที่ 4

2. คำขวัญข้อใดแสดงเหตุผล

1. ลูกมาก จะยากจน	2. เด็กวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า
3. น้ำไหล ไฟสว่าง ทางดี มีงานทำ	4. เด็กดีเป็นศรีแก่ชาติ

3. ข้อใดมีเนื้อความไม่สมเหตุสมผล

1. ประเพณีรับน้องใหม่ควรอนุรักษ์ไว้เพราะเป็นประเพณีที่สืบทอดกันมานานแต่ต้องเป็นไปในทางสร้างสรรค์
2. การเข้าแถวเคารพธงชาติในตอนเช้าจะช่วยปลูกสำนึกให้เกิดความรักและภูมิใจในชาติ
3. การปฏิบัติตามกฎจราจรอย่างเคร่งครัดจะช่วยลดการเกิดอุบัติเหตุได้มาก
4. การออกกำลังกายในตอนเช้าดีต่อสุขภาพ เพราะเป็นช่วงเวลาที่คนไม่พลุกพล่านมากนัก

4. ข้อใดเสนอผลก่อนเหตุ

1. การผลักดันเรื่องป่าชุมชนเป็นบทเรียนสำคัญทำให้คนในป่าชุมชนเรียนรู้ที่จะรักและหวงแหนทรัพยากรของตนเอง
2. ช่วงปี 2534- 2535 ป่าถูกทำลาย ชุมชนแออัด จากนั้นชาวบ้านได้จัดตั้งคณะกรรมการป่าชุมชนขึ้นมาดูแลป่า
3. โดยที่คณะกรรมการจัดทำโครงการคำนึงถึงวิถีชีวิตและการทำมาหากินของชาวบ้าน ชาวบ้านยังคงเข้าไปหาปูหาปลาได้
4. รัฐบาลชี้แจงโครงการแก่ประชาชนอย่างชัดเจนเรื่องโครงการหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่เป็นเรื่องละเอียดอ่อน

รายการที่ 4 ภาษากับการแสดงความคิด

5. “สายสุดาสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้ เธอจึงหันไปเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มเติมที่สถาบันสอนภาษาแห่งหนึ่ง โดยหวังจะยึดอาชีพมัคคุเทศก์ ซึ่งเธอชอบอยู่แล้ว และอีกประการหนึ่งเธอก็เห็นว่าพ่อแม่ของเธอจบแค่ชั้นมัธยม 6 ก็สร้างฐานะได้ร่ำรวย”

ข้อสรุปของข้อความข้างต้นคือข้อใด

1. สายสุดาเรียนภาษาอังกฤษ
2. สายสุดาสอบอาชีพมัคคุเทศก์
3. สายสุดาสอบคัดเลือกไม่ได้
4. คนจบ ม.6 ก็สร้างฐานะได้

การอนุมาน

การอนุมาน คือ การคาดคะเนจากข้อมูลที่มีอยู่

นิรนัย อนุมานจากหลักการจากแนวคิดที่สรุปลงตัวแล้ว เช่น คนเป็นหวัดอย่างเธอไม่ควรอาบน้ำ

อุปนัย อนุมานจากสถิติ จากส่วนน้อยไปหาข้อสรุป เช่น ใครๆ ที่มาเรียนกับธนศแล้วสอบได้ ฉันมาเรียนด้วย ก็น่าจะสอบได้

พระคุณเอย จะคิดдумังเป็นไรเล่า ว่ามัทรีนี้เป็นข้าเก่าแต่ก่อนมา ดังเงาตามพระบาทก็เหมือนกัน นอกว่ำนั่นที่แน่นอน ก็อนางไฉนอันสนิทธิชดใช้แต่ก่อนกาลยังจะติดตามพระราชสมภารมาบ้างละ หรือ ได้แต่มัทรีที่แสนดีผู้เดียวดอก ไม่รู้จักปลิ้นปลอกพลิกไพล่เอาตัวหนี

6. ข้อใดไม่อาจอนุมานได้ว่าเป็นบุคลิกภาพของผู้พูดในคำประพันธ์ต่อไปนี้

1. จงรักภักดี
2. ไม่เห็นแก่ตัว
3. ขาดเหตุผล
4. เจ้าโวหาร

7. วิธีการอนุมานในข้อใดต่างกับข้ออื่น

1. นักเรียนคนนั้นอาจสอบตก เข้าฟังคำอธิบายไม่ทัน เข้าเรียนก็สาย
2. คนมาชมการแสดงมากเกินความคาดหมายจนเกิดความแออัด อาจมีคนเป็นลมได้
3. ผู้ปกครองกับครูประจำชั้นร่วมมือกันดูแลบุตรหลานดีเช่นนี้ นักเรียนคงมีผลการเรียนดีขึ้น
4. อาจารย์ที่ปรึกษาอธิบายวิธีทำแบบทดสอบเกือบชั่วโมง นักเรียนน่าจะเข้าใจได้แจ่มแจ้ง

รายการที่ 4 ภาษากับการแสดงความคิด

8. ข้อใดมีวิธีให้เหตุผลแตกต่างจากข้ออื่น

1. เมื่อขามรักน้ำดื่มผักขมชมว่าหวาน
2. ไม่มีอาชีพใดสบายแม้แต่การเป็นนักร้อง
3. เมฆมีมากมายในวันนี้ ช่วยเตรียมร่มให้ทีนะทูนหัว
4. งานใดทำด้วยใจรัก หินว่าหนักยังเบาคุปยุ่น

9. ข้อใดใช้การอนุมานต่างกับข้ออื่น

1. เนื่องจากไม่มีแรงจูงใจ ทำให้คนรุ่นใหม่ไม่อยากทำงานกับหน่วยงานของรัฐอีกต่อไป
2. การทำงานอย่างสม่ำเสมอจะไม่ทำให้ใครผิดหวัง
3. คนไทยเราทุกวันนี้ไม่มีหลักประกันอะไรมากนัก จึงอยู่กันไปวันๆ เท่านั้น
4. อุบัติเหตุบนถนนหลวงนับวันจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทั้งๆ ที่กฎจราจรก็มีอยู่ แต่ก็ไม่ปฏิบัติตามกัน

การแสดงทรรศนะ

1. ภาษาที่แสดงความเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ให้สังเกตคำว่า

น่าจะ ฟังจะ ควรจะ มีมติว่า

2. แสดงทรรศนะประเภทใด

- ทรรศนะเชิงนโยบาย
- ทรรศนะเชิงข้อเท็จจริง
- ทรรศนะเชิงค่านิยม
- ทรรศนะเชิงคุณค่า

10. ข้อใดไม่ใช่การแสดงทรรศนะ

1. ทุกๆ องค์การในสังคมน่าจะร่วมมือจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์กันอย่างทั่วถึง
2. ครูควรปลูกฝังคุณธรรมเพื่อส่งเสริมความดีให้นักเรียนได้รู้คุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นคน
3. หากพ่อแม่ให้ความรักความเอาใจใส่ลูกและสนับสนุนให้ทำกิจกรรมเยาวชน ปัญหาของเด็กก็จะไม่เกิด
4. เพื่อนๆ ที่เป็นกัลยาณมิตรกันจะช่วยชักจูงกันไปในทางที่ดี เพื่อชีวิตที่ดีงามของแต่ละคน

รายการที่ 4 ภาษากับการแสดงความคิด

11. ข้อใดแสดงพรรณนา

1. เดือนฉายจำเป็นต้องกินยาให้ครบตามที่แพทย์สั่ง
2. การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอช่วยให้ร่างกายแข็งแรง
3. การโต้แย้งไม่ใช่การลบหลู่ หากกระทำด้วยเหตุและผลอันสมควร
4. มีข้อกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่เคยชินกับการกระทำเกินกว่าเหตุเสมอ

12. การมีลมหายใจไม่ใช่ชีวิต การใช้ความคิดเพื่อประกอบคุณความดีฝากไว้ในโลกต่างหากคือคนมีชีวิต

ข้อความนี้เป็นการแสดงพรรณนาประเภทใด

1. คุณค่า	2. ความเชื่อ
3. ข้อเท็จจริง	4. นโยบาย

13. ข้อความต่อไปนี้แสดงพรรณนาประเภทใด

แนวคิดการกำหนดสัดส่วนการรับนักเรียนชั้น ม.1 โดยเพิ่มการรับเด็กนอกเขตพื้นที่เป็น 40% เป็นการเพิ่มโอกาสให้เด็กที่อยู่ห่างไกล นักเรียนที่มีคุณภาพได้มีโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพได้มากขึ้นและต้องการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนที่เคยมีคุณภาพสูงๆ แต่ถูกลดคุณภาพลงในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ให้กลับมามีคุณภาพอีกครั้งหนึ่ง

1. พรรณนาเชิงนโยบาย	2. พรรณนาเชิงข้อเท็จจริง
3. พรรณนาเชิงนโยบายและเชิงคุณค่า	4. พรรณนาเชิงคุณค่าและข้อเท็จจริง

14. ข้อความต่อไปนี้เป็นการแสดงพรรณนาประเภทใด

เมื่อไรหนอ พวกหนุ่มๆ ของเราจึงเข้าใจได้บ้างว่า การเป็นชานา ชาวสวนหรือกรรมกรอื่นๆ นั้น ก็มีเกียรติยศเท่ากับที่จะเป็นผู้ทำงานด้วยปากกาเหมือนกัน

1. พรรณนาเกี่ยวกับนโยบาย	2. พรรณนาเกี่ยวกับข้อเท็จจริง
3. พรรณนาเกี่ยวกับเหตุการณ์	4. พรรณนาเกี่ยวกับคุณค่า

รายการที่ 4 ภาษากับการแสดงความคิด

15. ข้อความต่อไปนี้แสดงพรรณนาประเภทใด

พระภิกษุพาเหียนเป็นนักธรรมจาริกรูปแรกที่เดินทางไปอินเดียใน ค.ศ.399 ท่านเดินทางผ่านเทือกเขาหิมาลัยด้วยความยากลำบาก บันทึกของท่านเป็นประโยชน์อย่างมากในการเรียนรู้พระพุทธศาสนา และชีวิตสังคมอื่นๆ ในขณะนั้น

1. พรรณนาเชิงคุณค่า	2. พรรณนาเชิงข้อเท็จจริง
3. พรรณนาเชิงข้อเท็จจริงและคุณค่า	4. พรรณนาเชิงข้อเท็จจริงและนโยบาย

การโต้แย้ง

ในข้อความที่อ่าน ถามหาประเด็นโต้แย้ง ให้สังเกตประโยค “แต่....” และดูใจความสำคัญ

16. ข้อใด**ไม่มี**เนื้อความแสดงการโต้แย้ง

1. เรามักพูดกันว่าผู้ดีมีเงิน บางทีผู้ดีจริงๆ ก็ไม่ได้มีเงิน และคนที่ไม่มีเงินแต่ไม่ใช่ผู้ดีก็มีมาก
2. ฤดูร้อนกำลังจะจากไป และฤดูใบไม้ร่วงกำลังเข้ามาแทนที่ ใบไม้สีเขียวสดก็เปลี่ยนเป็นสีเหลืองและสีน้ำตาล
3. บางคนคิดว่าเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายสำคัญกว่าตัวตน เพราะคนทุกวันนี้มองกันที่รูปลักษณ์ภายนอกมากกว่าตัวตนที่แท้จริง
4. คำอวยพรที่มีคุณค่าต่อผู้รับมิใช่ถ้อยคำที่เรียบเรียงอย่างเพราะพริ้งหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งปวงที่อ้างถึงน้ำใจและความจริงใจจะมีประโยชน์กว่า

17. นิทานเป็นงานศิลปะประเภทวรรณศิลป์ ซึ่งโดยทั่วไปเกิดจากแรงบันดาลใจของกวีหรือผู้แต่ง

แรงบันดาลใจอาจเกิดจากความทุกข์ ความสุข ความเกลียดชัง ความเกลียดแค้น ฯลฯ จะเป็นความรู้สึกฝ่ายดีหรือไม่ดีก็ได้ แต่เมื่อกลั่นกรองผ่านใจผู้แต่ง แล้วเจือด้วยจินตนาการ และปรุงด้วยภาษาศิลป์แล้ว ภาพออกมาควรประณีตละเอียดละไม

ข้อใดเป็นประเด็นโต้แย้งของข้อความข้างต้นไม่ได้

1. นิทานเป็นเรื่องที่คุณเขียนต้องใช้ภาษาศิลป์
2. แรงบันดาลใจของผู้แต่งนิทานอาจมาจากเรื่องดีหรือไม่ดี
3. นิทานควรเป็นเรื่องราวที่งดงามเสมอไป
4. นิทานเป็นเรื่องที่เกิดจากจินตนาการเท่านั้น

18. ข้อใดเป็นประเด็นสำคัญที่สุดของการโต้แย้งข้อความต่อไปนี้

“เวลานี้คนไทยรู้เรื่องของฝรั่งและตามฝรั่งเต็มตัว ตามอย่างหลับหูหลับตา ไม่ว่าจะกินจะอยู่ยึดมาตรฐานฝรั่งทั้งนั้น ใครทำไม่เหมือนฝรั่งรู้สึกกันว่าเชย / รู้เรื่องของฝรั่งแล้วเสียหายตรงไหน / มีดีกว่าไม่รู้หรือ รู้ไว้ดีกว่าไม่รู้ รู้ว่าอะไรดีก็เก็บไว้ใช้ให้เป็นประโยชน์ อะไรไม่ดีก็ปฏิเสธจึงจะเรียกว่ารู้จริง เป็นการรู้เขารู้เรา การตามฝรั่งจึงไม่หมายความว่าไม่ดีเสียทุกเรื่อง ของดีๆ ของเขาก็มีมาก มิฉะนั้นบ้านเมืองของเขาคงไม่เจริญรุ่งเรือง ผู้คนมีคุณภาพชีวิตอย่างที่ยอมรับกันอยู่”

1. เราไม่ควรเอาอย่างฝรั่งจริงหรือ
2. การรู้เขารู้เรามีประโยชน์จริงหรือ
3. ฝรั่งมีแต่สิ่งดีที่เราควรยึดเป็นแบบอย่างจริงหรือ
4. การเอาอย่างฝรั่งทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นจริงหรือ

การโน้มน้าวใจ

ภาษาโน้มน้าวใจมี 2 ส่วน

แรงจูงใจ + จุดประสงค์ของแรงจูงใจ

19. ข้อความต่อไปนี้ใช้กลวิธีในการโน้มน้าวใจตามข้อใด

คนเราไม่ควรพูดเพราะอดไม่ได้ที่จะต้องพูด เราควรพูดเฉพาะสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น เนื้อหาที่พูดต้องมีสาระสำคัญ มีหลักการที่ดี มีคุณค่าแก่การฟัง จึงจะส่งเสริมบุคลิกภาพและความน่าเชื่อถือให้แก่ผู้พูด

1. แสดงให้เห็นความน่าเชื่อถือของผู้เขียน
2. แสดงให้เห็นความหนักแน่นของเหตุผล
3. แสดงให้ประจักษ์ถึงอารมณ์ร่วม
4. แสดงให้เห็นทางเลือกด้านดีและด้านเสีย

20. ข้อใดใช้วิธีการโน้มน้าวใจต่างกับข้ออื่น

1. อากาศช่วงนี้ร้อนอบอ้าวผิดปกติ การดื่มน้ำสมุนไพรจะช่วยให้คุณคลายร้อนได้มาก ทั้งยังดีต่อสุขภาพด้วย
2. ป้าหมดไปเพราะเกิดจากการตัดไม้ทำลายป่าของพวกท่าน ท่านทราบหรือไม่ว่าปีนี้ป่าบางแห่งไม่เหลือแม้แต่รากไม้ไว้จับน้ำ
3. ถึงเวลาแล้วที่ท่านต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติไปพัฒนาอุตสาหกรรมเท่าที่จำเป็น มิฉะนั้นท่านจะต้องสูญเสียธรรมชาติในเร็ววันนี้
4. สารเคมีที่ตกค้างในพืชผักมีอันตรายมาก ถ้าเข้าสู่ร่างกายบ่อยๆ จะทำให้เกิดโรคต่างๆ และตายในที่สุดท่านจึงต้องระวังให้มาก

21. ข้อใดมีลักษณะชวนให้เชื่อมากที่สุด

1. ผ้าที่ร้านนี้ราคาถูกกว่าที่ร้านอื่น
2. แม้ใช้มาสิบปีแล้ว ผ้านี้สีก็ยังสดอยู่
3. ผู้มีชื่อเสียงในจังหวัดใช้ผ้าทอของเราทั้งนั้น
4. ใครๆ ต่างก็หันมานิยมใช้ผ้าของเราเพราะคุณภาพเยี่ยม

